

4.7 Komitee soovib säilitada hinnatagamismeetmena ühise turukorralduse sekkumisrežiimi.

4.8 EMSK juhib tähelepanu sellele, et toote (peedi) hind peab võtma arvesse talunike toomiskulutusi. Komitee võtab teadmiseks ettepaneku peedihinna alandamisest põhjustatud saamata jääva tulu osalise hüvitamise kohta. Komitee nõuab, et kõnealust hüvitist suurendataks võimaluste piires. EMSK rõhutab vajadust tagada toetuste jätkusuutlikkus ja säilitada suhkruelarve.

4.9 Komitee soovib kehtivate sätete säilitamist kvoodisuhkru tarnimise osas keemia- ja farmaatsiatööstusele.

4.10 Komitee hinnangul ei tohi komisjon vastutusest kõrvale hiilida, vaid peab looma tõeliselt sobiva kava Euroopa suhkru- tööstuse ümberkorraldamiseks, mis järgib suhkru- tootjate, peedikasvatajate ja kõnealuse valdkonna töötajate huve.

4.11 Komitee soovib teada komisjoni kavatsusi kvoodivälise suhkru tootmise osas.

Brüssel, 15. detsember 2004

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee
president

Anne-Marie SIGMUND

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomisjoni arvamus, mis käsitleb “Komisjoni teatist: teadus ja tehnoloogia: Euroopa tuleviku võti — suunised Euroopa Liidu teadusuuringute edendamiseks”

COM(2004) 353 lõplik

(2005/C 157/20)

Tulenevalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklist 262 otsustas Euroopa Komisjon 17. juunil 2004 paluda Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust järgmises ülalmainitud küsimuses.

Ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon, kes vastutas tööde ettevalmistamise eest, võttis oma arvamuse vastu 10. novembril 2004. Raportöör oli hr WOLF.

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee võttis oma 413. plenaaristungil 15. ja 16. detsembril 2004 (15. detsembri 2004 istung) vastu järgmise arvamuse 83 häälega, vastu oli 3, erapooletuid oli 1:

1. Sissejuhatus

1.1 Euroopa majanduslik, sotsiaalne ja kultuuriline tulevik. Euroopa tuleviku arengu ja tema positsiooni globaalses võimustruktuuris määrab vältimatu konkurents maailmaturul koos pidevalt muutuva tööstus- ja majandusstruktuuriga, olukorraga tööturul ja toorainete vallas. Seejuures saab üha enam selgeks, et kasv, edu ja majanduslik potentsiaal — ning sellest lähtuv suutlikkus võimaldada sotsiaaltagatise ja kultuurilist arengut — sõltuvad olulisel määral olemasolevatest teadmistest ning investeringutest teadusuuringutesse ja tehnoloogia arengusse.

1.2 Globaalne konkurents. Kuid siin ei konkureeri Euroopa enam mitte ainult vahepeal juba traditsiooniliste tööstusriikidega nagu USA, Jaapan või Venemaa, vaid ka kiiresti

tugevamaks muutuvate majandusjõudude Hiina, India, Lõuna-Koreaga jne, seega kogu Kagu-Aasia majandusruumiga. Kuid teaduslik-tehnilisest võimsusest ei sõltu mitte ainult rahvamajanduslik konkurentsivõime ja sellest tulenev külgetõmbejõud investorite, teadlaste ja inseneride jaoks, vaid ka kultuuriline ja poliitiline lugupidamine ja mõjuvõim. Küllaldased investeringud teadusuuringutesse ja arengusse võivad ja peavad andma panuse Euroopa positsiooni kindlustamisse ning pideva arengu tagamiseks.

1.3 Euroopa teadusuuringute ala ERA ⁽¹⁾. Selle väljakutse valguses kujunes mõiste “Euroopa teadusuuringute ala”. 2000. a märtsis toimunud Lissaboni Ülemkogu otsustega on sellest saanud Euroopa Ühenduste teadusuuringute poliitika jaoks keskse tähtsusega mõiste ja orientiir, seda eelkõige teadaolevalt

⁽¹⁾ ERA: European Research Area, vt selle kohta eriti ELT C 110, 30.4.2004 ja ELT C 95, 23.4.2003.

auahnete Lissaboni, Göteborgi ja Barcelona eesmärkide valguses. Ühenduse poolt edendatav teadus- ja arendustegevus peab looma Euroopa lisandväärtuse, võtma endale subsidiaarse põhimõtte vaimus kantud ülesandeid, mis ületavad üksikute liikmesriikide võimsuse, ning ühendama, tugevdama ja avama Euroopa teaduslikku potentsiaali. See teenib konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse eesmärke. Teadus ja uurimistegevus on Euroopa kultuuri olulised elemendid.

1.4 ERA vorm. Kõik hilisemad teated, otsused ja algatused Euroopa teadusuuringute poliitika kohta on tuginenud Euroopa teadusruumi viljakale kontseptsioonile. Esile tuleb tõsta kuuendat raamprogrammi koos EURATOM-i programmiga ning sellega seotud vahendeid uurimistegevuse toetamiseks, samuti nagu ka 3 %-algatust⁽¹⁾ ja palju teisi aspekte, mis puudutavad näiteks teadlase elukutset, teadusuuringute tähtsust, energiavarustust, kosmoselennundust ja biotehnoloogiat, aga ka seoste võrgustikku teaduse, kodanike ja ühiskonna vahel.

1.5 Komitee senised arvamused. Komitee on komisjoni ülalmainitud seniseid algatusi oma vastavates arvamustes⁽²⁾ põhimõtteliselt ja selgesõnaliselt toetanud. Komitee on rõhutanud teadus- ja arendustegevuse otsustavat tähtsust Lissaboni eesmärkide seisukohalt — hiljem ka Göteborgi ja Barcelona eesmärke silmas pidades ning EL-i jätkuvat majanduslikku, sotsiaalset, ökoloogilist ja kultuurilist jõukust. Seejuures on komitee teinud soovitusi paljude oluliste detailide kohta ning esitanud oma ettepanekuid. Sageli on ta soovitanud isegi selget tugevdamist, kuid manitsenud korduvalt ka korrekture tegema ja avaldanud kahtlusi. Eriti viimased osutavad tendentsile kutsuda ülearuste eeskirjade, kitsendavate ettekirjutuste ja bürookraatlike protseduuride ning vastavate menetluste ja tugivahendite liiga kiire ja järsu muutmisega esile vähest efektiivsust, segadust ja rahulolematust.

2. Komisjoni teatis

2.1 Komisjoni käesolev teatis on selle arengu loogiline järg, mille põhimõtteline lähtepunkt on erakordselt positiivne. See hõlmab eesmärkide ja kaalutluste kogumit, et valmistada ette ettepanekuid Teadus- ja Arendustegevuse Seitsmendaks Raamprogrammiks pluss EURATOM-i programmiks, seda 25-liikmelise EL-i ning seniseid Teadus- ja Arendustegevuse Kuuendat Raamprogrammist saadud kogemusi silmas pidades.

⁽¹⁾ Euroopa Ülemkogu kohtumisel Barcelonas 2002. a märtsis seadis EL endale eesmärgiks suurendada aastaks 2010 kulutusi Euroopa teadusuuringute kokku 3 % EL SKP-st, kusjuures kaks kolmandikku peaks tulema erasektori investeeringutest ja üks kolmandik avalikust sektorst (liikmesriigid ja EL). Vt selle kohta ka ELT C 95, 23.4.2003.

⁽²⁾ EÜT C 204, 18.7.2000; EÜT C 221, 7.8.2001; EÜT C 260, 17.9.2001; EÜT C 94, 18.4.2002; EÜT C 221, 17.9.2002; ELT C 61, 14.3.2003; ELT C 95, 23.4.2003; ELT C 234, 30.9.2003; ELT C 32, 5.2.2004; ELT C 110, 30.4.2004; ELT C 302, 7.12.2004.

2.2 Teatises võetakse esmalt veelkord kokku senised eesmärgid ja meetmed, kusjuures vahepeal laienenud Euroopa Liitu silmas pidades võrreldakse eriti 3 %-eesmärki tegeliku olukorraga ning olukorraga EL-iga konkureerivates riikides, põhjendades seda väga mõjuvalt. Seejuures rõhutatakse avaliku sektori kulutuste võimendavat mõju erasektori poolt teadusuuringutesse tehtavatele investeeringutele ning vajadust muuta teadlase elukutse atraktiivseks, et suuta konkureerida maailma parimate ajude pärast.

2.3 Sellega põhjendatakse ka vajadust oluliselt tugevdada ja edasi arendada teadusuuringute edendamist EL-i poolt, millega peab kaasnema ka üksikute liikmesriikide pingutuste vastav suurenemine — ning mitte mingil juhul vähenemine.

2.4 Ka seniste raamprogrammide läbiviimise sisuliste ja operatiivsete kogemuste osas sõnastab komisjon kuus suurt eesmärki:

- luua laboritevahelise koostöö kaudu Euroopa kvaliteedikeskused⁽³⁾;
- käivitada Euroopa tehnoloogilisi algatusi;
- tekitada alusuuringute valdkonnas Euroopa tasandil konkurents;
- muuta Euroopa parimate teadlaste jaoks atraktiivseks;
- kujundada välja üleeuroopalist huvi pakkuvad teadusuuringute infrastruktuurid;
- koordineerida paremini üksikute riikide teadusuuringute programme.

2.5 Teatises sisalduvatest muudest arutlustest ja ettepanekutest olgu mainitud veel järgnevad:

- ammandada täielikult 25 liikmesriigist koosneva Euroopa potentsiaal;
- kasutada täielikult ära vastastikust täiendamist struktuuri-fondidega;
- selgitada välja suurt üleeuroopalist huvi pakkuvad teemad;
- kaks tähtsat uut teemade valdkonda: kosmoselennundus ja julgeolek;
- rakendada kõige tõhusamaid meetodeid;
- parandada raamprogrammi praktilist realiseerimist.

⁽³⁾ Vt selle kohta punkt 3.3.

3. Komitee üldmärksused

3.1 Lissaboni, Göteborgi ja Barcelona eesmärgid. Komitee tervitab ja toetab komisjoni teatistes esitatud kavatsusi ja algatusi ning näeb komisjoni ettepanekutes Lissaboni, Göteborgi ja Barcelona eesmäärke silmas pidades erakordselt tähtsaid meetmeid. Komitee märgib suure rahuldusega, et paljusid tema varasemates arvamustes antud spetsiifilisi soovitusi on käesolevas teatistes arvestatud.

3.2 3 %-eesmärk. ⁽¹⁾ Eriti toetab komitee ülimuslikku 3 %-eesmärki, mis juhindub globaalsete konkurentide praegustest investeeringutest teadus- ja arendustegevuse valdkonda. EL-i tasandil on selleks vaja massiivselt suurendada raamprogrammi pluss EURATOM-i programmi jaoks ettenähtud vahendeid — niihästi vastavalt Lissaboni eesmärkidele kui ka uuele laiendatud 25 liikmesriigist koosnevale Euroopa Liidule.

3.2.1 Selleks vajaminevate EL-i vahendite kahekordistamine. Seega tuleks kõigi meetmete jaoks kokku vahendeid kahekordistada nagu komisjon soovitas. See vastab ka komitee soovitusel, mille komitee tegi juba oma arvamuses kuuenda raamprogrammi kohta. ⁽²⁾

3.2.2 Liikmesriigid ja tööstus. Kuid 3 %-eesmärgi saavutamiseks peab see kahekordistamine olema seotud ka riikide teadus- ja arendustegevuse eelarvete ning tööstuse poolt teadus- ja arendustegevuseks tehtavate kulutuste vastava suurendamisega. Mõlemal juhul tunneb komitee suurt muret, et seda kas ei toimu üldse või on kasv ebapiisav. Tööstuses toimuva teadus- ja arendustegevuse puhul on paljudel juhtudel võimalik tähele panna isegi teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute ümberpaiknemist väljaspool EL-i olevatesse asukohtadesse. Komitee soovib uurida selle kahetsusväärse suundumuse põhjusi, et oleks võimalik rakendada meetmeid saavutamaks ka tööstuses toimivas teadus- ja arendustegevuses 3 %-eesmärk.

3.2.3 Komitee üleskutse. Seetõttu esitab komitee nõukogule, parlamendile ja liikmesriikide valitsustele — ning eriti tööstusele — uuesti üleskutse sellega oma otsustes ühineda ning lisaks järgida seda vastavalt oma riigi- või erasektori teadus- ja arendustegevuse eelarvetes. Komitee on täiesti teadlik, et praegust üldist rasket finantsolukorda silmas pidades ei ole see lihtne ülesanne. Kuid komisjoni poolt soovitatud investeeringud teadusuuringutesse ja arendustegevusse ei ole mitte ainult mõõdukad, vaid rahvusvahelist konkurentsi silmas pidades juba ammu vajalikud. **Sõnadele peavad järgnema teod.**

⁽¹⁾ ELT C 112, 30.4.2004

⁽²⁾ (Seal soovitatud eelarve kasv oli seotud 15 liikmesriigist koosneva Euroopa vajadustega ning tuli sellele vastavalt 25 liikmesriigist koosneva Euroopa Liidu jaoks ümber arvutada — EÜT C 260, 17.9.2001).

3.2.4 Dünaamiline areng. Seejuures tuleb vältida olukorra käsitlemist pelgalt statistiliselt. Euroopa poliitika peab — globaalses konkurentsisis — orienteeruma tulevasele arengule väljaspool Euroopat. ⁽³⁾ Kui 3 %-eesmärgini jõutakse liiga hilja, jäävad Lissaboni eesmärgid saavutamata. Pikemas perspektiivis peavad investeeringud teadus- ja arendustegevusse veelgi tõusma.

3.3 Euroopa kvaliteedikeskused. Komitee toetab ülimuslikku eesmärki, luua ja toetada Euroopa kvaliteedikeskusi; seeläbi luuakse üleeuroopalist lisandväärtust, seatakse kvaliteedimastaape ja suurendatakse teadus- ja arendustegevuse külgetõmbejõudu Euroopas. Riikideülene koostöö uurimiskeskuste, kõrgkoolide ja ettevõtete vahel, mida seeläbi saavutada püütakse, peab olema ka tulevikus teadus- ja arendustegevuse raamprogrammi (pluss EURATOM-i) oluliseks elemendiks, kusjuures raskuspunkt on temaatilistel prioriteetidel.

3.3.1 Eeldus. Kuid selle eesmärgi realiseerimise eelduseks on, et olemas on juba suurepäraseid rajatise või rühmi, mille koostööst võib loota tippsaavutusi. ⁽⁴⁾

3.3.2 Tegemist ei ole uue tugivahendiga. Lisaks tuleks veel paremini selgitada, et mõiste "kvaliteedikeskus" ei kujuta endast uut tugivahendit (vt selle kohta allpool), vaid tegemist on üldmõistega, mis hõlmab selle eesmärgi teenistuses olevaid tugivahendeid, nagu näit "kvaliteedivõrgustikud" (NoE), "integreeritud projektid" (IP) või "spetsiifilised sihipärased uurimisprojektid" (STREPs).

3.4 Vahendid teadusuuringute edendamiseks ⁽⁵⁾ (projekti struktuur). Osundades komisjoni tunnustust väärivale kavatsusele tõhusate teostamismeetodite loomiseks kordab ⁽⁶⁾ komitee oma soovi selgete, lihtsate, järjepidevate ning eriti ka paindlike vahendite järele uurimistegevuse toetamiseks. Viimane tähendab, et taotlejad peavad suutma kohandada vahendeid vastavalt konkreetse ülesande jaoks vajalikule projektide optimaalsele struktuurile ja suurusle. Ainult nii on võimalik vältida projektide loomist, mille suurus ja struktuur ei vasta mitte optimaalsetele teaduslik-tehnilistele vajadustele, vaid ettenähtud vahenditele. Vahendid peavad vastama teadus- ja arendustegevuse töötingimustele ja eesmärkidele ning mitte mingil juhul vastupidi. Taotluse esitamiseks ja haldamiseks tehtud kulutused peavad end ära tasuma.

⁽³⁾ Vt punkt 1.2.

⁽⁴⁾ Vt selle kohta ka nr 4.2 jj.

⁽⁵⁾ Vt selle kohta ka nr 4.6.

⁽⁶⁾ Vt selle kohta ka peatükk 5.4, (ELT C 95, 23.4.2003).

3.5 Alusuuringud ja Euroopa konkurents. Sarnaselt kordab komitee oma hiljutise arvamuse põhipostulaati ⁽¹⁾ selle teema kohta, nimelt selge rõhuasetuse seadmist alusuuringute toetamisele, mis on kõigi edasiste teadus- ja arendustegevusega seotud sammude aluseks — kusjuures Euroopa konkurentsivõivad taotlejad teemasid vabalt valida. Konkurents Euroopa tasandil loob Euroopale lisandväärtust.

3.6 Teadusuuringute rahvusvaheline mõõde. Kuid seejuures ei tohi unustada, et samavõrra tähtis on uurimistegevuse EL-i piiridest kaugemale ulatuv rahvusvaheline mõõde. Tänapäeval idanevad teadus- ja arendustegevuse tipptulemused ülemaailmse avatud koostöö ning ühtlasi ülemaailmse konkurentsi globaalses, rahvusvahelises ⁽²⁾ keskkonnas. Ka seda aspekti tuleb vastavate meetmetega (näit mobiilsusprogramm, koostöökokkulepped jne) toetada ning sellega arvestada.

3.7 Suhete võrgustik ja tasakaal teadustegevuse kategooriate vahel. ⁽³⁾ Seejuures osutab komitee veelkord innovatsiooni ja edusammude seisukohalt vajalikule suhete võrgustikule, viljakale koostoimele ning sujuvatele üleminekutele teadustegevuse kategooriate alusuuringud, rakendusuuringud (mida mõnikord nimetatakse ka eeluuringuteks) ning arendustegevuse (tootearendus ja menetluste väljatöötamine) vahel. See ühenduse konkurentsivõime ning Lissaboni eesmärkide seisukohalt nii oluline suhete võrgustik puudutab ka koostööd ja vastastikust mõjustamist tööstuses toimuva teadus- ja arendustegevuse ning teadustegevuse vahel ülikoolides ja riiklikest vahenditest finantseeritavates uurimisorganisatsioonides. See peab järelikult peegelduma niihästi üksikute kategooriate toetamise tasakaalustatuses kui ka vastavate temaatiliste prioriteetide/meetmete üksikutes ülesannetes ja alateemades. Niisiis tuleb mainitud teadusuuringute kategooriatele võimaldada juurdepääs kõigile raamprogrammi vastavatele tugitelgedele. Lõppude lõpuks põhineb sellel ka võimendav mõju riiklikus sektoris teadus- ja arendustegevusele tehtavate kulutuste ning majanduse vahel.

3.8 Tõhusad teostamismeetodid. Lõpetuseks tervitab ja toetab komitee kavatsust rakendada kõige tõhusamaid teostamismeetodeid ning parandada raamprogrammi praktilist elluviimist. Siin näeb komitee väga tähtsat vajadust meetmete rakendamiseks, mis nõuaksid vähem bürokraatlikku panust, oleksid senisest paremini kooskõlastatud *Scientific Community*'i ja tööstusega ning vastaksid nende sisemistele reeglitele, kogemustele ja töötingimustele. Euroopa teadusruumi tähtsaimateks tegelasteks on teadlased ja nende avastajarõõm. Neile on vaja arenguruumi ja optimaalseid raamtingimusi. Seda tuleks võimaldada.

⁽¹⁾ ELT C 110, 30.4.2004.

⁽²⁾ Näit Kanada, Hiina, India, Jaapan, Korea, Venemaa ja USA.

⁽³⁾ Seda ning mõnesid sellega seotud põhimõttelisi probleeme käsitleti lisaks põhjalikult komitee arvamuse "Euroopa teadusuuringute ala" 7. peatükis **Uurimistegevus ja tehniline innovatsioon**.

⁽⁴⁾ ELT C 95, 23.4.2003; ELT C 110, 30.4.2004.

4. Komitee erimärkused

4.1 Hiljutised arvamused. Suurele osale siin järgnevatest märkustest viidati või formuleeriti need juba hiljutistes arvamustes Euroopa teaduspoliitika kohta. ⁽⁴⁾

4.2 Määrav kriteerium. Projektivaliku ja uurimistegevuse toetamise määravaks kriteeriumiks peab olema teaduslik ja tehnoloogiline kvaliteet, et säilitada globaalses konkurentsivõimelises EL-i juhtpositsioone või neid saavutada. Ainult nii on võimalik saavutada komisjoni teatistes formuleeritud eesmärged, nimelt genereerida "tipptasemel tulemusi ja innovatsiooni, mis on Euroopa tööstusliku konkurentsivõime võtmeks" ning "saavutada tiimidevahelise konkurentsi kaudu Euroopa tasandil alusuuringute valdkonnas suuremat loovust".

4.2.1 Kvaliteet. Kvaliteet ja tipptasemel saavutused on kompleksse, vaevalise ja pikaajalise arendus- ja valikuprotsessi tulemuseks, mis kulgeb vastavalt *Scientific Community* enese poolt väljatöötatud reeglitele ning mille puhul avaldavad mõju paljud tähtsad ja läbipõimunud faktorid, millele tuleb arvestada.

4.2.2 Ühiskond ja poliitika. Niisiis peavad ühiskond ja poliitika hoolitsema selle eest, et oleksid olemas või loodaks eeldused kvaliteedi ja tipptasemel saavutuste tekkimiseks ja säilitamiseks.

4.2.3 Hälbivad kriteeriumid. Sellest hälbivad ning asjasse mittepuutuvad või spekulatiivsed kriteeriumid suurendavad bürokraatlikke kulusid, viivad eksiteele ning nendega kaasneb oht võtta vastu valesid otsuseid koos kõigi sellest tulenevate ebasoodsate tagajärgedega mitte ainult Lissaboni eesmärkide seisukohalt, vaid kogu Euroopa teadustegevuse kliima seisukohalt.

4.3 25 liikmesriigist koosneva Euroopa potentsiaal. Kuid samal ajal tuleb — ja komitee toetab komisjoni sellesuunalist kavatsust täiel määral —, täielikult välja arendada ja ära kasutada 25 liikmesriigist koosneva Euroopa potentsiaal. Selleks tuleb laiendada liidu teadusasutustes ning piirkondades, mis on teadustegevuseks ebapiisavalt varustatud, luua eeldused tipptasemel sooritusteks juhul, kui need eeldused veel puuduvad.

4.3.1 Subsidiaarsus. Vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele on selliste riiklike teaduslik-tehniliste võimsuste väljatöötamine ja nende põhivarustus kvaliteedi ja tipptasemel tulemuste väljakujunemise aluseks ning kuulub liikmesriikide ülesannete hulka.

4.3.2 Struktuurifondid ja Euroopa investeerimisfondid. Kuid seal, kus vajalik ning kus see töötab olla edukas, peaksid struktuurifondid ja EL-i Euroopa Investeerimisfond seda ülesannet sihipäraselt ja tõhusalt toetama ja edendama. Seetõttu toetab komitee komisjoni kavatsust kasutada täies mahus raamprogrammi vastastikust täiendamist struktuurifondidega, seda ka eduka ühtekuuluvuspoliitika mõttes, kuid komitee soovib laiendada seda investeerimisfondile ning kasutada üht osa nende vahenditest uurimistegevuse võimsuste ja infrastruktuuride väljaehitamiseks.

4.3.3 Selleks on vajalik teadus- ja arendustöö piisav nn startifinantseerimine uutes liikmesriikides, kuna sealsed teadusasutused ei ole veel võimelised EL-i toetatud projekte omapoolsete vahenditega täiendama. Lisaks sellele on vaja asutada ka vastavad rahvuslikud toetussüsteemid.

4.4 Teadustegevuse infrastruktuurid. Lisaks tervitab komitee ka komisjoni ettepanekut arendada välja üleeuroopalist huvi pakkuvad uurimistegevuse infrastruktuurid.⁽¹⁾ Seejuures on valitud suurte seadmete oluline finantseerimine "muutuva geomeetria" alusel end seni hästi õigustanud ning seetõttu tuleks seda ka edaspidi jätkata. Euroopa teadustegevuse infrastruktuuride strateegia foorumil (ESFRI) on selles osas kasulik nõuandev võtmeroll. Euroopa infrastruktuuride kontseptsioon tuleks sellele tuginedes välja töötada.

4.4.1 Keskmise suurusega infrastruktuurid. Kuid vastavalt ühenduse projektide jaoks olemasolevatele vahenditele ja neist saadavale märgatavale kasule ei peaks see meede piirduma vaid suurte seadmetega, sest ka keskmise suurusega keerukaid teadustegevuse infrastruktuure on vaja paljudes teadustegevuse valdkondades ning neid võib kasutada samaaegselt mitme liikmesriigi teadustegevuse eesmärkide huvides.

4.5 Teemaatiliste prioriteetide ja mobiilsuse tugevdamine. Nagu juba mainitud, toetab komitee komisjoni ettepanekut kahekordistada seitsmendaks raamprogrammiks pluss EURATOM-i programmiks ettenähtud vahendeid (võrreldes käimasoleva kuuenda raamprogrammiga). Sellest juurdekasvust peaksid saama kasu eeskätt⁽²⁾ teemaatilised prioriteetid/meetmed/ projektid (kaasa arvatud EURATOM-i omad) ja mobiilsusprogramm⁽³⁾ (kaasa arvatud teadlaste ja tippuurijate järelkasvu toetamine).

⁽¹⁾ Vt selle kohta ka peatükk 5.4, (ELT C 95, 23.4.2003).

⁽²⁾ Vt lisaks punkt 3.5. all toodud soovitusel.

⁽³⁾ Eriti edukat rolli mängib seejuures ka Marie-Curie-nimeline programm, mida soovitatatakse tugevdada.

4.6 Vahendid uurimistegevuse toetamiseks. Et illustreerida oma selle kohta juba antud soovitusi, soovib komitee kasutada järgnevaid põhimõtteid:

— Vahendite arv peab olema ülevaatlik.

— Vahendid peavad olema hästi määratletud ja nende sihiasetus peab olema läbipaistev.

— Nende kasutamine peab olema võimalikult lihtne.

— Oleks eelistatav, kui need keskenduksid teadus- ja arendustegevuse ülesannete vahetule edendamisele ning selles valdkonnas tegutsevatele uurijatele.

— Vahendite või vahendi valik mingi kindla plaani või projekti jaoks peaks olema taotleja käes. Seega ei peaks teemaatiliste prioriteetide üksikud elemendid mingil juhul olema *a priori* seotud etteantud vahendiga⁽⁴⁾; sellegipoolest peaks komitee pakkuma selles osas nõustamist ning selgitama oma põhjusi, miks ta teatud kindlate teemade jaoks eelistab teatud kindlat vahendit.

— Ka vahendite puhul tuleb silmas pidada küllaldast järjepidevust ning vältida eriti paradigmatlike hüppelist vahetamist, et hoida halduskulud kõigi asjaosaliste jaoks mõistlikes piirides.

— Eelistada tuleks grantide või STREPs-ide (*Specific Targeted Research Projects*) andmist, seega ülevaatlike ja kergesti hallatavate uurimisplaanide heakskiitmist. Selles seoses osutab komitee ka oma varem väljendatud soovitudele ja hilisematele märkustele VKE-de kohta.

Vastavalt nendele põhimõtetele soovitatakse muuhulgas toetada NoE-de (*Networks of Excellence*) puhul mitte ainult koordineerimiskulusid, vaid ka osa otsestest teadus- ja arendustegevuse kulutustest (nagu see on näit juba praegu Euratomi fusiooniprogrammi puhul).

4.6.1 Marimoni raport.⁽⁵⁾ Komitee võtab suure rahuldustundega teadmiseks, et äsja ilmunud Marimoni raporti vastavasisulisel soovitusel kattuvad suuremalt osalt tema enda soovitustega. Komitee rõhutab oma toetust aruande seisukohtadele.

⁽⁴⁾ Komitee kahetseb veelkord, et tema samasisulisi varasemaid soovitusi ei järgitud.

⁽⁵⁾ Prof. Marimoni poolt juhutatud ekspertnõukogu aruanne, 21. juuni 2004, kuues raamprogramm.

4.6.2 Järjepidevus. Et selle seisukoha tähtsust veelkord eriti rõhutada ja selgitada: Üldiselt tuleks üleminekul kuuendalt raamprogrammilt seitsmendale tagada maksimaalne võimalik järjepidevus. Teaduse ja tööstuse jaoks (eelkõige ka VKE-de jaoks) tähendab senine ühelt raamprogrammilt teisele üleminekul seotud tugitingimuste, taotluse esitamise formaalsuste, hindamiskriteeriumide, õiguslike raamtingimuste/vahendite ning kulumudelite vahetus koormust, mis vähendab tulemusi. Et seda järjepidevust tagada, ei tohiks seega kasutusele võtta põhimõtteliselt uusi vahendeid ning muid menetlusi. Selle asemel tuleks seniseid vahendeid ja menetlusi lihtsustada ja kohandada vastavalt omandatud kogemustele ja saadud soovitudele. Põhiesmärgiks peab seega olema järjepidevus koos lihtsustamise ja selgitamisega, ning paindlikkus taotlejate jaoks vahendite valikul.

4.7 Tehnoloogiaplatformid. Komitee rõhutab oma toetust komisjoni ja tööstuse algatusele seada sisse tehnologiaplatformid, mis koondaksid ettevõtteid, teadusasutusi, finantsmaailma, ametiasutusi ning standardiseerimisega tegelevaid institutsioone Euroopa tasandil. Nende ülesandeks on määrata kindlaks ühine uurimisprogramm, millega kavatakse mobiiliseerida üksikute riikide ning Euroopa avaliku- ja erasektori ressurside kriitiline mass.

4.7.1 Ühenduse arenguplaanid. Mahukate ja kulukate ühenduse teaduslik-tehniliste arenguprojektide puhul, mille sihiasetus on hästi määratletud, nagu näit GALILEO-projekt, peab komitee sellist toimimisviisi väga soovitavaks sammuks, et realiseerida partnerite kontsentreeritud koostöö. See võib toimuda "integreeritud projektide IP" või ka "ühisettevõtete" kujul vastavalt EÜ-lepingu artiklile 171.⁽¹⁾ Aga ka siin tuleks alati hoolikalt kontrollida, ⁽²⁾ kuidas oleks võimalik vältida organisatoorse/halduskulude paisumist ning saavutada VKE-de või väiksemate instituutide/uurijate gruppide sobival viisil osalemine.

4.7.2 Haldus- ja organisatoorsed kulud. Kuid pidades silmas selleks vajalikku suurt organisatoorset, haldus- ning juriidilist kulu (näit intellektuaalse omandi küsimustes) tuleks enne täiendavate tehnologiaplatformide moodustamist esmalt hankida kogemusi hetkel ülesehitusfaasis olevate platformidega ning lisaks selgitada, et ka seejuures saab rakendada "muutuva geometria" põhimõtet. Lisaks tuleks alati uurida, kas eesmärk on üheselt määratletud ning kas seda ei ole võimalik saavutada lihtsamate meetodite abil või nende väljaarendamise teel, vältimaks osaliselt kattuvate vahendite edasise lisandumisega

⁽¹⁾ "Ühendus võib rajada ühisettevõteteid või luua muid struktuure, mis on vajalikud ühise teadustegevuse programmide nõuetekohaseks läbiviimiseks, tehnoloogiliseks arenguks ja demonstratsiooniks."

⁽²⁾ Vt selle kohta ka punkt 4.7.2.

tekkivat täiendavat segadust ning ebaproportsionaalselt suuri koordineerimiskulusid. Võimaluse korral tuleks kasutada lihtsamaid vahendeid.

4.8 Väike- ja keskmised ettevõtted (VKE-d). VKE-d annavad juba praegu olulise panuse innovatsiooniprotsessi või on neil potentsiaali teha seda tulevikus. Seetõttu tuleks VKE-de osavõtutingimused temaatilistest prioriteetidest kujundada veel paindlikumaks ja lihtsamaks, muuhulgas teemade ja vahendite (CRAFT, *Collective Research*, EUREKA) paindliku omistamise ja valikuvõimaluste abil. Ühtekokku tuleks tugivahendite kohandamisel ja projektide struktureerimisel senisest paremini jälgida, et kompetentsed VKE-d võiksid sobival viisil osaleda, ja nimelt niihästi kõrg- kui ka madaltehnoloogia valdkonnas. Selleks sobivad paremini sellised tugivahendid nagu "Specific Targeted Research Projects — STREPs", mis annavad võimaluse ka väiksematele grupeeringutele ja projektidele, ning mis soodustavad ka alt-üles lähenemisviisi.

4.8.1 VKE-d ja teadmiste siire. Kuid sellest eraldiseisvana tuleb käsitleda ülesannet, mis on samuti väga tähtis — viia tööstuses ja eriti VKE-des tegutsevate uurijate ja insenerideni alusuuringute uusimad, rakenduslikust seisukohast potentsiaalselt olulised teadmised ülikoolidest ja riiklikult rahastatavatest uurimisrajatistest ning neid vahendada, et sel viisil kiirendada tööstuse innovatsiooni ja konkurentsivõime seisukohalt vajalikkude teadmiste siiret. Ka selle kohta on komitee andnud juba mitmeid soovitusi, ⁽³⁾ mis puudutavad eriti ka personalivahetust (mobiilsust) akadeemiliste ja tööstusringkondade vahel, mida on vaja selgelt parandada ja atraktiivsemaks muuta.

4.8.2 Ettevõtlus ja tööstuspoliitika. Eriti uute väikeettevõtete asutamine on innovatsiooni ja majanduskasvu oluliseks mootoriks. Kuid selline uute firmade asutamise problemaatika seisneb sageli eeskätt mitte teadus- ja arendustegevuse ebapiisavas toetamises, vaid ettevõtete juhtimise ja turustamise küsimustes ning eelkõige ebapiisavas pikaajalises finantskattes, et saada üle kahjumlikust algperioodist. Seetõttu peavad siin tööstuspoliitika ja teaduspoliitika ühiselt lahendusi otsima, et luua stiimuleid Euroopa ettevõtluse edukaks kasvuks.

4.8.3 USA SBIR-programm. Lisaks soovib komitee kasutada ka USA kogemusi nende "Small Business Innovation Research" (SBIR) programmiga, ⁽⁴⁾ mille raames USA valitsus toetab erinevate agentuuride kaudu väike- ja keskmiste ettevõtete turule orienteeritud teadus- ja arendustöö meetmeid.

⁽³⁾ Vt näit peatükk 7 ja 8 (EÜT C 204, 18.7.2000).

⁽⁴⁾ <http://sbir.us/pm.html> ning <http://www.zyn.com/sbir/funding.htm>.

4.9 Avatud koordineerimine. Komitee on väljendanud korduvalt toetust komisjoni poolse avatud koordineerimise meetodile, kuid rõhutanud seejuures alati, et see võib toimuda ainult liikmesriikide vabatahtlikkuse alusel.

4.10 Iseorganiseerumine ja isekoordineerimine. Lisaks on komitee samuti korduvalt osutanud alt-üles protsessina toimivale iseorganiseerumisele ja isekoordineerimisele EL-i teaduslik-tehniliste osapoolte vahel, kes on omavahel oma eriala raames tuttavad publikatsioonide, konverentside ja õpikodade kaudu, mõjutavad omaalgatuslikult programmikujundust ning annavad konkurentsi ja koostöö vahelises pingeväljas oma panuse koordineerimisse (vt allpool). Nii on teadustegevuse valdkonnas tekkinud olulisi ja maailmas juhtivaid rahvusvahelisi algatusi, uurimisprogramme ja –rajatisi, mis on seeläbi valmistanud ette Euroopa teadusuuringute ala kontseptsiooni. Seda tuleb tunnustada ja kasutada.

4.11 Konkurentsi edendamine. Selles seoses tervitab komitee, et komisjon näeb konkurentsi edendamist ühena oma kuuest suurest eesmärgist. Komitee toetab komisjoni lootust saavutada konkurentsi abil Euroopa tasandil lisandväärtust. Selleks kordab komitee⁽¹⁾ oma varasemat ütlust, nimelt: Teadus ja uurimistegevus elavad konkurentsisst parimate ideede, menetluste ja tulemuste pärast, ning uute seisukohtade sõltumatust taasesitamisest (või ümberlükkamisest) — niisiis “sertifitseerimisest” ning nende levitamisest, süvendamisest ja laiendamisest. Samuti tuleb võimaldada ja edendada pluralistlikke ja interdistsiplinaarseid uurimise lähtepunkte ja uurimisstruktuure, et stimuleerida ja kasutada nendest tekkivat konkurentsi parimate ideede ja tulemuste pärast.

4.12 Konkurents, koostöö ja koordineerimine. Konkurentsi, koostöö ja koordineerimise eesmärkide vahel võivad tekkida vastuolud, ning seda rohkem, mida lähemal on ülesanded seotud tootearendusega. Sellest peab tuletama nende optimaalsete rakendusvalade piirid — ning seega ka sobivate vahendite valik. Niipalju konkurentsi kui võimalik, niipalju koostööd kui vajalik.

4.13 Kriitiline mass ja globaalne konkurents. Teadus- ja arendustegevusega seotud eesmärgid, mille kriitiline mass ka üksikobjektina ületab üksikute liikmesriikide võimsusi ning mida on seega põhimõtteliselt võimalik saavutada ainult Euroopa võrgustikus, nagu suured infrastruktuurid või konkreetset tehnoloogiaprojektid, peavad veel rohkem kui teised ka globaalsele konkurentsile (vt ka peatükk “Rahvusvaheline mõõde”) vastu astuma ja end globaalses võrdluses õigus-tama. Siin peab paika tehnoloogiaplattformide kohta öeldu.

⁽¹⁾ Nr 4.2.2, 4.2.3 ja 4.2.4, (ELT C 95, 23.4.2003).

4.14 Euroopa Uurimisenõukogu ERC (European Research Council). Nagu komitee oma hiljutises arvamuses⁽²⁾ juba viitas, toetab ta komisjoni kavatsust kutsuda ellu Euroopa Uurimisenõukogu (European Research Council) (ERC). Selle ülesandeks kavatakse teha alusuuringute valdkonna kujundamine ja toetamine ning seda peab kandma *Scientific Community*. See peab oma ülesannet täitma täiesti autonoomselt, järgides vastavate edukate institutsioonide reegleid liikmesriikides või USA-s. Üksikute uurimiskategooriate vaheliste läbipõimunud mõjutuste huvides soovib komitee kutsuda ERC-sse ka silmapaistvaid teadlasi, kes tegelevad uurimistööga tööstuses.

4.15 Vastastikune eksperdihinnang. Kõige tähtsamaks hindamisvahendiks peaks olema vastastikune eksperdihinnang. Kuid isegi selle hindamissüsteemi teadaolevate nõrkade külgede (näit huvide konfliktid) kompenseerimiseks tuleks ERC siselselt — üldiselt iga tugiorganisatsiooni siselselt⁽³⁾ — rakendada kogunud teadlasi, keda tuntakse nende teadussaavutuste tõttu ning kes omalt poolt tunnevad väga hästi spetsiifilist valdkonda, mida nad kureerivad.

4.16 Karjääride toetamine. Komitee rõhutab oma toetust eesmärgile muuta teadus, uurimis- ja arendustegevus elukutseliseks atraktiivsemaks, innustades selleks kõige andekamaid ja toetades vastavalt nende karjääri. Komitee hiljutises arvamuses⁽⁴⁾ käsitleti seda teemat väga põhjalikult ning kiideti komisjoni pingutused heaks.

4.16.1 Ebarahuldav olukord teadlaste lepingutega. Erilist probleemi kujutavad endast seejuures paljudes liikmesriikides kehtivad palgatariifid ja lepingutingimused, mis — eelkõige noorte teadlaste jaoks — on selgelt ebasoodsad võrreldes karjääriga vabas majanduses või isegi karjääriga riigiteenistuses. Komitee osutab veelkord asjaolule, et siin on tungiv vajadus tegutsemiseks — eelkõige aga liikmesriikide poolt.

4.17 Kattuvate või paralleelsete instantside vältimine. Teadustöö nõuab ka planeerimis-, ettevõtlastalaseid, haldus- ja ekspertülesandeid, mida peavad täitma kogenud teadlased. Pidades silmas taotluste, ekspertiiside ja seireprotsesside tulva kordab komitee oma soovitusi,⁽⁵⁾ et komisjon tegeleks selle küsimusega ning püüaks saavutada tõhusaid, koordineeritud menetlusi (eriti ka liikmesriikide asjaomaste instantsidega ja nende vahel), vältimaks liiga paljusid eraldi toimivaid vertikaalseid (ja ka horisontaalseid/paralleelseid) lube väljastavaid ja suunavaid ning kontrollitavaid instantsse (ja menetlusi) ning sellest tulenevat ebaproduktiivset sehkendamist.

⁽²⁾ ELT C 110, 30.4.2004

⁽³⁾ Seetõttu on komitee juba korduvalt soovitanud ka teadustegevuse toetamisega tegelevates komitee valdkondades samuti toimida.

⁽⁴⁾ ELT C 110, 30.4.2004.

⁽⁵⁾ ELT C 110, 30.4.2004.

5.7 Komitee toetab komisjoni kavatsust arvata kosmoselennundus ja julgeoleku-uuringud uute temaatiliste raskuspunktide hulka; ta soovib — ja põhjendab, miks — käsitleda ja rahastada neid eraldi kategooriatena väljaspool raamprogrammi.

5.8 Komitee toetab komisjoni kavatsust alusuuringud *per se* raamprogrammi võtta ja neid Euroopa konkrentsis toetada, kutsudes selleks ellu sõltumatu Euroopa Teadusnõukogu (*European Research Council*).

5.9 Komitee osutab suhete võrgustiku põhimõttelisele tähtsusele uurimiskategooriate alusuuringud, rakendusuuringud

(eeluuringud) ja areng vahel. See nõuab nende kategooriate tasakaalustatud toetamist.

5.10 Komitee toetab komisjoni kavatsust muuta Euroopa teadlaste jaoks atraktiivsemaks ning veenda andekaid noori teadusliku karjääri kasuks ja see neile kindlustada. Siin peavad eelkõige liikmesriigid tegevusse astuma.

Paljude täiendavate tähtsate seisukohtade, soovitude ja kriitiliste märkuste osas viitab komitee üksikasjalikele peatükkidele 3 ja 4.

Brüssel, 15. detsember 2004

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie SIGMUND

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviks raamatupidamise aastaaruande ja konsolideeritud aastaaruande auditeerimise ning nõukogu direktiivi 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ muutmise kohta"

KOM(2004) 177 lõplik — 2004/0065(COD)

(2005/C 157/21)

Nõukogu otsustas 21. aprillil 2004 vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktile g) paluda Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteelt arvamust järgmise dokumendi kohta: "Ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviks raamatupidamise aastaaruande ja konsolideeritud aastaaruande auditeerimise ning nõukogu direktiivi 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ muutmise kohta".

Tööde ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis oma arvamuse vastu 8. septembril 2004. a. Raportöör oli hr FRANK von FÜRSTENWERTH.

Komitee võttis oma 413. plenaaristungil 15.-16. detsembril 2004 (15. detsembri koosolekul) 86 poolt-, 3 vastu- ning 1 erapooletu häälega vastu järgmise arvamuse:

1. Sissejuhatus

1.1 Komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviks raamatupidamise aastaaruande ja konsolideeritud aastaaruande auditeerimise ning nõukogu direktiivide 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ muutmise kohta tuleb vaadelda finantsteenuste tegevuskavaga seonduvate teiste EL meetmete raames. Selles osas on eriti olulised komisjoni teatis "Äriühinguõiguse kaasajastamine ja korporatiivse juhtimise parendamine Euroopa Liidus — tegevuskava" (KOM(2003) 284), rahvusvaheliste finantsarvestuse standardite kohaldamine alates 2005. aastast ning direktiivid turu kuritarvitamise ja börsiprospetti kohta.

1.2 Euroopa Komisjon juhindub alates 1996. aastast eesmärgist parendada ja ühtlustada raamatupidamise aastaaruannete

auditeerimise kvaliteeti Euroopa Liidus. Täiendava vahetulemusena esitati 2003. aasta mais kümnepunktiline tegevuskava (komisjoni teatis raamatupidamise aastaaruannete auditeerimise tõhustamiseks ELs; KOM/2003/286). Tegevuskava üks punkt käsitleb kaheksanda äriühinguõiguse direktiivi 84/253/EMÜ kaasajastamist. Käesolev direktiivettepanek peab asendama kaheksandat äriühinguõiguse direktiivi.

1.3 Meetmetega tahetakse taastada usaldus finantsarvestuse ja finantsturgude vastu. Seejuures ei ole direktiivettepanek vahetu reaktsioon viimastele bilansiskandaalidele, vaid alates 1996. aastast aastaaruande auditi valdkonnas teostatud poliitika tagajärg. Viimased skandaalid on kaalutlustesse siiski kaasatud.